

מסורת הש"ס

(א) [סנהדרין קג. ע"ש, (ב) [בן
יאשיהו], (ג) [ויקרא כו],

מוסף רע"י

[illegible]

רבינו גרשום

פורענות מודמנת לו, ואם יארע
לו אחד מאלו בתוך מ' יום ניצול
מזאתו פורענות: צדקות ד' אשר
עשה [אתכם ואת אבותיכם].
מלמד שבצדקה עשה את
אבותיכם ולא בדין: זה דור
דורשיו. כלומר כדור כן דורשיו
היינו מנהיגיו: לענין תוקפא
ונוחיותא. כלומר שאם מנהיג
קפדן כך כל הקהל כולו נמי אם
הוא עניו אף כולו כן:

[illegible]

פורענות מודמנת לו. למי שעברו ע
מפני הסוכה. שהיה מוכח להם [7
דורשין. דמקש דור לדורשין: למעלי
שנא דכתיב ביהויקם ודקיהו בראש
מעשה בראשית בימיהם: סוקפא.
כעס: גיחסא. נוח לרשות:

הדרן עלך יש בערכין

ה'שנ יד **בנודר**. תורת דין
השג יד שהעני ידון בערצין
לפי השג ידו דכחמיצ' א ואם מן הוא
ממעריך בחר נודר אזלינן ולא בחר
יגידר כדמפרש לקמן: **א** והשנים
בנודר. כדמפרש לקמן **א** ילך שהעריך
וקון נותן ערך זקן דלא אזלינן בחר
שנים **א** ידיה דנודר דהא לא אמר
מעריך עלי אלא ערך פלוני עלי וערך
זקן מזה ששים ומעלה פחות מערך
ילד: **ו** והערכין **בנעדר**. קלך הערך
זכר ונקבה בחר נערך אזיל **א** איש
בחר מעריך כדמפרש לקמן **א** איש
שהעריך אשה דאמר ערך פלונית
עלי נותן ערך **א** הנערך: **ב** וזמן
הנערך. כדמפרש לקמן **א** שאם העריך
עצמו **ו** פחות מזה עשרים דהוי ערך
קטן וקודם נתינתו נעשה בן עשרים
אזלינן נותן אלא כשהעריך שהעריך
תחילה: **א** ואמר אי אף **בנעדין** בן.

אילו מתרמי בערכין דומיא דקרבנות
היו קרבנות דהא דאמרת דערכין
אינן קרבנות משום דלא דמו
אלא אהדדי דמפני מה עני שהעריך
עשיר נותן ערך עני לפי השג יד
משום דאין העשיר חייב כלום ולא
דמי למזורע וזה שאמר על העשיר
אלא נתכוון אלא לפי מדת שנותניו
של העשיר שפחותין או יתירין על
שנותמיו שלו הלכך נידון בהשג יד
דהא לא פירש כלום אלא ערך מדת ׀
שנותניו של העשיר קיבל עליו מדת ׀
עך נידון בהשג יד: אכל עשיר
ששאר ערכי עני. דהוי חייב ערך
שכלם דומיא למזורע עשיר ושמע
עני וכו' (א) : גב' וקפריך הגו יד
בגורר בהמערך הו. ולא בגורר
דמי עלי אין נידון בהשג יד אלא
יתן ההכל יתן כסיוול למצריח צפרק
ההאומר משקלי עלי (לקמן ב.) חומר
האומר מבערכין שהגדרים אין
נידונים בהשג יד: ומשני דכפי
על פי אשר השיג וגו'. כלומר הא
למעריך כהא נודר ׀ לישנא
דקרא נקט: השנים שבער ׀ ולא
השנים פלוני דמי פלוני עלי אין
לפי מדת שנים אלא כפי
שפחותו פלוני נמכר בשוק: ואף על גב
דמדידו עשיר. בתמיה. מדירו היינו
שלא שומר קרבן מזורע ׀ עלי: דלמא
למזורע חס רחמנא אדלות
עלילא למדידו לא וואף׃ דהו עני:
אכל קרבנות אינו קו. הא עני:

אֲרָצֵים יוֹם בָּלֹא יִסּוּרִין:
 סִיּהָם: מֵאִי דִמְתִּיב זֶה דּוֹר
 לַעֲנִין חֲסִידוֹת (א) : מֵאִי
 מִפִּי שִׁיקָשׁ הַקִּבְ"ה לַהֲפּוֹךְ

פורענות מזדמנת לו תניא רבי אליעזר הגדול אומר ^א אלמלא בא הקב"ה עם אברהם צחק ויעקב בדיו אין יכולין לעמוד מפני תוכחה שנאמר ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ה' את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם ^ב זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה פלוגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן חד אמר דור לפי פרנס וחד אמר פרנס לפי דורו למאי הלכתא אילימא למעליותא דמר סבר אי מעלי דרא מעלי פרנס ומר סבר אי מעלי פרנס מעלי דרא הא איכא צדקיה דהוה מעלי ודריה לא הוה מעלי והא יהויקים דלא הוה מעלי ודריה הוה מעלי דאמר ^ג רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב ^ד בראשית ממלכות יהויקים ^ה מלך יהודה ^ו ביקש הקב"ה להחזיר את העולם לתהו ובהו מפני דורו של צדקיהו כיון יהויקים כיון שנסתכל בדורו נתיישבה דעתו ביקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם לתהו ובהו מפני דורו של צדקיהו כיון שנסתכל בצדקיהו נתיישבה דעתו אלא לענין תוקפא וניחותא קאמרין;

הדרן עלך יש בערבין

השג יד בנודר והשנים בנידר והערבין בנערך
והערך בזמן הערך השג יד בנודר כיצד
עני שהערך את העשיר נותן ערך עני ועשיר
שהערך את העני נותן ערך עשיר אבל
בקרבות אינו כן *הרי שאמר קרבנו של מצורע
זה עלי היה מצורע עני מביא קרבן עני עשיר
מביא קרבן עשיר רבי אומר אומר אני אף
בערכין כן יוכי מפני מה עני שהערך את
העשיר נותן ערך עני שאין העשיר חייב כלום
אבל עשיר שאמר ערכי עלי ושמע עני ואמר
מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר: גמ' ה השג
יד במערך הוא כדכתיב *אשר תשיג יד הנודר
יעריכנו הכהן השנים בנידר בנערך הוא אידי
ואמר השג יד בנודר אמר נמי השנים בנידר:
השג יד בנודר כיצד עני שהערך את העשיר
נותן ערך עני: מ"ט דאמר קרא אשר תשיג יד
הנודר בנודר תלה רחמנא אבל בקרבות אינו
כן הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי היה
מצורע עני מביא קרבן עני ואע"ג דמדירו עשיר
*ואם דל הוא אמר רחמנא ולא דל הוא אמר
רבי יצחק כשהיה מדירו ולא ודלמא עליה
דידיה חס רחמנא אמדירו לא דהכתיב הוא
אמר רב אדא בר אבהו ואין ידו משגת לרבות
את הנודר אבל מדירו עשיר הכי נמו דמייית
בעשירות א"כ מאי אבל בקרבות אינו כן
ת נמי אולת צתר נודר: לפוטרו אס כן נדר צהדיא
ומשני

הוא דל חס רחמנא עליה דלייתי בדלות
הא כתיב הוא כלומר דהוא מצורע לייתי
תב דהא כתיב ואם דל הוא אלא ואין יד
ן מאי אבל בקרבנות אינו בן כלומר דא

יֵשׁ בַּעֲרֻכִּין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי עֲרֻכִּין

2.

**עין משפט
נר מצוה**

תורה אור השלם

1. ועתה תרצבו ואשפשו
לפני יי' את כל צדוקת יי'
אשר עשה אתכם אלה
אתיכם: שמואל א' כ'
2. וזה דור דרשני מבקשי פניו
ועבד ליה: תהלים כ'
3. בראשית מלכות יהויקים
הוא יאשיהו מלך יהודה
היה בן דוד מותא יי' לאדמו:
ישימא כ'
4. ואם מן הוא מערבו
והעמיד לפני הבחן והערער
אתו הבחן על פי אשר תשיג:
ופר יעריבו הבחן:
ירקא כ ח
5. ואם לא הוא ואין יד משנת
ולקח כשדו אתה אשם להנחנה
לכפר עליו ועושרו ולע אחר
כלול בשמן למנחה ולע שמן:
ירקא ד כ'

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למעליהם וכו' חסידות הס"ד ואח"כ מ"ה בראשית מאי שגא דחמיס: (ב) ד"ה וסגרינן צנערך וכו' ערך אשה הס"ד ואח"כ מ"ה הערך בזמן: (ג) ד"ה אלז וכו' עני וכו' הס"ד חסיד מ"ה השג יד וכו' וקפרינ: (ד) ר"ה השנים בנידר צנערך הוא ולא צנער:

שינויי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

תום' ד"ה השג יד כו' בנערך.
גליון. וי"ל משום דשנים בנידר
אם ילד הוא אם זקן היה ראוי גם
השג יד תהיה בנידר אם עני אם
אמר השנים בנידר. הרא"ש ז"ל:

[יירות] אע"ג (דהמודר) [דמצורע]